Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 12 ◆ П'ятниця, 18 січня 1991 року ◆ Ціна 5 коп.

Ще кілька років тому дбайливі армійські старшини, бувало, підтримували бойовий дух своїх розслаблених солдатів таким чином: десь ховали чийсь недоглянутий автомат, а потім, посміюючись, оголошували бойову тривогу.

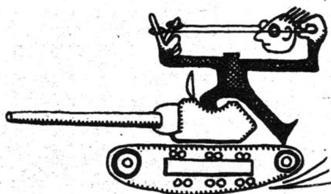
Сьогодні це вже не забавки — і автомати, і бойові тривоги, і напружене чекання в строю.

І хочеться одного: щоб знайшовся такий старшина, котрий заховав би десь у «каптьорці» усі-всі автомати й сказав би: годі, мовляв, хлопці, відбій...

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПРЕЗИДЕНТ СРСР М. С. Горбачов виступив із заявою з приводу подій у Перській затоці. В цій заяві, зокрема, підкреслюється, що Радянський Союз до останніх хвилин докладав енергійних зусиль з метою відвернути війну. Він запевнив, що «керівництво країни вживатиме всіх заходів для якнайшвидшого припинення війни і відновлення миру...»

Раптовим бомбардуванням збройні сили США та їхніх союзників розпочали бойові дії проти Іраку. Знищено значну кількість військових та промислових об'єктів, нищівного удару завдано іракській авіації, зруйновано резиденцію Саддама Хусейна, кілька адміністративних будівель.

СКАЗАТИ ПРАВДУ

Розповідь нашого спеціального кореспондента Валентина Лабунського зі столиці Литви читайте на 4-й сторінці.

ХАРКІВ. 16 січня на площі імені Дзержинського відбувся багатотисячний мітинг на підтримку незалежності і суверенітету Литви. Мітинг був організований активістами Руху, Української республіканської партії та Демократичної партії України.

У виступах народних депутатів УРСР В. Щербини, Г. Алтуняна, письменника В. Бойка, активіста Республіканської партії В. Пасічника прозвучав різкий осуд застосування військової сили в Литві.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

Адреса редакції: УРСР, 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955. Тираж 165.650.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 60 коп.

Як реорганізувати роботу Верховної Ради

Аналіз роботи двох сесій Верховної Ради Української РСР дозволяє зробити висновок про доцільність внесення в її діяльність серйозних коректив. Для підвищення ефективності роботи Верховної Ради необхідно розглянути і по можливості, врахувати такі пропозиції:

ПРИНЦИП ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ І СЕСІЇ

Щоденна відсутність на засіданнях близько сотні депутатів пояснюється не стільки їх недисциплінованістю, скільки необхідністю виконувати службові обов'язки. Це вкрай негативно позначається на якості обговорення законопроектів, бо відсутність депутата бодай на одному засіданні не дозволяє йому тривалий час включитися в продуктивну законотворчу діяльність.

Пропонується мати в складі парламенту 150 депутатів, для яких робота у Верховній Раді буде основною, і 300 депутатів, для яких звільнення від службових обов'язків не буде обов'язковим. Квоти для постійного складу пропонуємо такі: 75 представників від більшості, 65 — від опозиції і 10 — від депутатів, які не входять до названих структур. Співвідношення складу постійної частини Верховної Ради, не пропорційне загальному співвідношенню політичних сил у Верховній Раді, буде реальним захистом прав меншості.

Основною формою роботи Верховної Ради стане діяльність постійних комісій. Ключовою ланкою в них будуть групи постійно працюючих депутатів, котрі забезпечуватимуть підготовку законопроектів, скликання за потребою всіх членів комісій.

Постійна частина Верховної Ради один-два рази на тиждень проводитиме спільні засідання для попереднього узгодження змісту законопроектів перед ознайомленням з ними всіх депутатів. Причому, не маючи права приймати рішення від імені вищого органу влади, вона могла б деталізувати процедурні моменти перед кожним пленарним засіданням.

Проекти законів та інших документів направлятимуться депутатам для опрацювання (у тому числі шляхом обговорення з виборцями на місцях) не пізніше ніж за 20 днів до розгляду їх на пленарних засіданнях сесії.

Ці засідання проводитимуться три—п'ять днів на місяць за рішенням Президії. За потребою період і тривалість засідань можуть змінюватися.

Перед пленарними засіданнями всі документи обговорюються повним складом комісій. Письмові зауваження узагальнюються комісією, відповідальною за підготовку документа, і вносяться на розгляд сесії для першого та наступних читань.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТІВ

Практика Верховної Ради нинішнього скликання переконує, що одним з найбільш слабких місць в її роботі є недостатнє наукове обгрунтування законопроектів.

Настав час створити при Верховній Раді науково-методичний центр, до компетенції якого входило б:

— прогнозування політичних, економічних і соціальних процесів розвитку республіки;

— підготовка пропозицій щодо переліку і черговості прийняття законів та інших актів Верховної Ради;

— аналіз вітчизняної та зарубіжної законотворчої практики;

— підготовка пропозицій Президії Верховної Ради про створення авторських груп для підготовки законопроектів (у тому числі й альтернативних варіантів);

— зв'язок з науковими організаціями в республіці та за її межами, підготовка відповідних договорів на співробітництво;

— організація всебічної експертизи законопроектів, підготовка необхідних висновків для депутатів;

— випуск періодичної експрес-інформації для депутатів про хід законотворчої роботи.

Комплектацію науково-методичного центру кадрами можна було б провести головним чином за рахунок наявного апарату Верховної Ради. А фінансування підготовки законопроектів доцільно здійснювати безпосередньо або через АН УРСР, включаючи законотворчу роботу до тематичних планів відповідних наукових установ. У такому разі ефективною видається конкурсна основа підготовки документів до розгляду сесією.

При цьому не принижувалася б роль комісій, бо їх члени мали б змогу брати безпосередню участь у формуванні авторських колективів та підготовці документів, ознайомлювати з ходом цієї роботи всіх членів комісій.

ВИСВІТЛЕННЯ РОБОТИ СЕСІЇ

Верховна Рада вплинула на політизацію населення республіки. Враховуючи закономірність цього явища, не можна залишити поза увагою й те, що вплив парламенту не завжди був благотворним. Не в останню чергу через телетрансляцію сесії помножувалися серед населення настрої нетерпимості, злостивості, неповаги до порядку. Очевидно, що недостатня політична і правова культура депутатів, неетичність цілого ряду конфліктів на сесіях роблять трансляцію засідань небажаною, часом шкідливою. Варто зважити і на звертання багатьох глядачів, котрі у зв'язку з трансляцією по всіх телеканалах роботи законодавчих органів різних рівнів не мають змоги подивитися інші, іноколи корисніші, передачі.

Пропонується обмежити показ сесії у годинних вечірніх телерепортажах і, можливо, збільшити до двох годин щотижневі «Депутатські канали».

Не виключено, однак, що час телетрансляції у певні періоди можна було б подовжити.

Відсутність на пленарних засіданнях постійного «телеконтролю» зняла б зайве напруження дискусій, втратився б стимул до їх невиправданої політизації.

ЗМІНИ В УТРИМАННІ РЕФЕРЕНТІВ-КОНСУЛЬТАНТІВ

Оскільки розподіл складу депутатів на постійно і тимчасово працюючих створить нерівні умови для роботи депутатів на місцях, можна було б переглянути витрати на утримання референтів. Скорочення на 50—100 карбованців витрат на оплату роботи консультантів, що допомагають депутатам, котрі періодично від'їжджають до Києва, дозволило б на 100—200 карбованців збільшити витрати на утримання консультантів постійно працюючих депутатів, у котрих, природно, стане ще менше часу для роботи у виборчих округах.

ЗМІНИ В КЕРІВНИЦТВІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Неефективність багатьох засідань Верховної Ради, схоже, можна пояснити недостатньою їх підготовкою з боку керівництва. Складається враження, що Голова Верховної Ради змушений частіше, ніж годилося б, виконувати функції спікера. А коли засідання тривають безперервно, місяцями (а безперервна робота до того ж сприяє створенню своєрідного парламентського цейтноту), відчувається, що між Головою Верховної Ради і сесійним залом не вистачає проміжної ланки, котра взяла б на себе частину з безлічі тих, часом процедурних, питань, які вимушено «замикає» на себе Голова. Насамперед ідеться про необхідність детальної «режисури» засідань, при якій головуючому були б наперед відомі можливі повороти дискусії, якби у проектах документів було ще до засідання враховано різні думки депутатів та їх угруповань, узгоджено порядок обговорення, наміри депутатських груп, відрегульовано конкретні позиції більшості, меншості і центру.

Засіданням Верховної Ради не вистачає плановості, розміреності. Незважаючи на виняткове значення законопроектів, що розглядалися останнім часом, частина їх потрапляла в поле зору депутатів і Голови буквально напередодні засідань. Глибоко вивчити їх, а тим більше врахувати всі нюанси дискусії одному головуючому не під силу.

Очевидно, потрібно удвічі збільшити кількість заступників Голови. При цьому один з них взяв би на себе відповідальність за «чорнову» підготовку засідань (робота комісій, науково-методичного центру, авторських груп, завчасне складання проектів порядку денного, ознайомлення з ним депутатів, узгодження з керівниками комісій і груп порядку обговорення, діяльність Секретаріату й апарату Верховної Ради, всебічне забезпечення роботи депутатів, підготовка спеціальних питань на зразок «різне» тощо).

За другим треба було б закріпити юридичну експертизу законотворення, завантаження в цьому напрямі спеціалістів Міністерства юстиції та Ради Міністрів, коментування законів, їх узгодження у процесі підготовки, контроль за соціологічними дослідженнями необхідності та наслідків введення законів, зв'язок з місцевими Радами для забезпечення однакового трактування і використання нормативних актів. За цим же заступником можна було б залишити контроль за роботою кількох комісій, у тому числі за мандатною, для посилення її впливу на зміцнення правових та етичних засад у роботі Верховної Ради.

Не виключається можливість суміщення заступниками обов'язків голів комісій.

Роботу одного з нинішніх двох заступників варто було б зосередити на контролі за діями органів виконавчої влади, зокрема, Ради Міністрів, на наслідках роботи Верховної Ради, що виявляються в результатах господарювання, на контролі за реорганізацією структур управління головним чином за ходом реформи економіки.

Ще один заступник міг би займатися проблемами зовнішніх відносин республіки.

За таких умов Голова Верховної Ради зміг би у більш повному обсязі виконувати обов'язки найвищої посадової особи суверенної республіки, у нього, зокрема, знайшовся б час для відвідування різних регіонів України, виконання представницьких функцій на міжреспубліканському та міжнародному рівнях.

ПРО ПОСТІЙНІ КОМІСІЇ

На сьогодні очевидною стала нерівномірність завантаження комісій, що певним чином характеризує доцільність їх створення. У зв'язку з цим треба було б проаналізувати наслідки роботи комісій і, виходячи з цього, розглянути можливість ліквідації частини з них, а також створення нових, необхідність яких викликана реальними потребами. Керуватися при цьому, напевне, варто прикладним характером впливу Верховної Ради на всі сфери життя в республіці.

Визріла також необхідність перегляду складу комісій. Він має відображати пропорції політичного розшарування складу депутатів і відповідне представництво в них частини депутатів, що працюють у парламенті професійно. За основу при цьому можна було б взяти квоти, про які йшлося вище.

Наведені пропозиції варто було б обговорити в усіх постійних комісіях, а також на засіданнях більшості та опозиції, щоб прийняти остаточне рішення.

Розглянуто і схвалено на засіданні секретаріату депутатської більшості.

Ось такі пропозиції. Запрошуємо депутатів Верховної Ради республіки і читачів «Голосу України» до обговорення.

Горизонтальні зв'язки

ІНАКШЕ ВИЖИТИ НЕ МОЖНА

Власне, сама процедура підписання угоди між Україною й Молдовою зайняла декілька хвилин. Сторони ще раз нагадали одна одній про поставки найголовніших матеріалів, без яких господарство республік не може нормально розвиватися — а були це в першу чергу різні компоненти для харчової промисловості — і тут же, як водиться на міжнародних церемоніях, скріпили підписами подані їм документи.

Було, це настільки спокійно, я б навіть сказав буденно, що якось аж здивувала ота легкість, з якою підписувалися важливі угоди між двома сусідніми республіками, що недавно проголосили державний і економічний суверенітет.

Однак я знав, що ця легкість обманлива. Адже перш ніж зустрітися в Києві, було затрачено немало енергії з обох боків, аби зійтися на тому спільному, що б не ущемлювало інтереси один одного, гармонійно доповнювало ті галузі господарства, які без допомоги сусідів не можуть нормально існувати.

Ми відвикаємо від помпезності й фанфарності, які ще донедавна заповнювали наше життя. І дата 11 січня не буде нічим особливим вирізнятися від інших днів. Однак усе-таки день цей незвичайний. Україна завершила формування горизонтальних економічних (а за цим обов'язково і політичних) зв'язків з усіма чотирнадцятьма республіками, які, проголошуючи свою незалежність, переслідували мету вирватись з-під диктату центру.

Нелегким було народження цих нових відносин. П'ятнадцять держав Союзу, продемонструвавши парад суверенітетів, після першого сп'яніння свободою швидко витверезилися, побачивши, що визволення з-під пресу центру ще нічого само собою не дає. Навпаки, розірвавши останні узи, які хоч якось скріплювали виробничі механізми один одного, зі страхом помітили, що й без того ослаблене господарство ще стрімкіше покотилося вниз. Тож навіть найгарячіші голови, які з усіх сил штовхали нас до ізоляції, сподіваючись, що якийсь добрий дядя з-за океану щедро витрусить перед нами свої гаманці, швидко остудилися. Вони-таки збагнули, що без зв'язків з сусідніми державами Союзу нам справді не вижити. Блискучий наочний посібник слухачам лікнепу, як економіка диктує свою волю політиці!

Так народилася нова для нас форма співіснування з сусідами — горизонтальні зв'язки. Я уважно читав підписану угоду України з Молдовою, України з Білорусією та іншими республіками. Єднає їх одне: точність, лаконічність, чесність. Дві-три сторінки друкованого тексту без жодного гучного слова закріплювали й гарантували підтримку один одного в найнеобхідніших матеріалах, ресурсах, навіть ідеях нових форм хазяйнування.

Зрештою, краще за всіх сказали про відмінність нинішніх міждержавних угод від колишніх декларацій, їх особливості й перспективи ті, чиї підписи лягли під лаконічними рядками угоди між урядами Республіки Молдова й Української РСР про економічну співдружність на 1991—1995 роки, — заступники голів Рад Міністрів республік К. О. Тампіза та В. Д. Гладуш.

Костянтин ТАМПІЗА:

— Горизонтальні зв'язки між республіками, прямі договори між підприємствами різних регіонів — це основи економічних відносин, які гарантують наше входження в завтрашній ринок. Нам треба відвикати від того, що хтось там, на горі, у центрі, ділить матеріальні ресурси і справедливо роздає усім іншим. Сьогодні така політика зазнала краху, нині виграє той, хто сам про себе вміє дбати. Підписання подібних угод, як щойно це ми зробили в Києві, якраз стимулює ділову активність підприємств, сприяє пошукові вигідних партнерів. Маючи такі гарантовані горизонтальні зв'язки, ми подолаємо й таку біду, як простої техніки. У нас у Молдові сільське господарство витрачає багато продукції тільки тому, що понад 20 відсотків часу марнується через перебої — то немає бензину, то бракує запчастин тощо. Ці зв'язки стануть першоосновою зміцнення нашої кооперації та інтеграційних процесів.

Горизонтальні зв'язки, зрештою, відкривають нам надійний шлях для виходу з економічної кризи, стабілізації політичної ситуації. Це вдалий крок, бо тільки на основі таких зв'язків можна зміцнити відносини між усіма республіками. Ще раз наголошую, що підписання цієї угоди — важлива віха в розвитку відносин між Україною й Молдовою. Якщо ми добре попрацюємо над реалізацією підписаної програми, якщо витримаємо обопільні гарантії, ця дата може стати історичною.

Віктор ГЛАДУШ:

— Перша відмінність нинішньої угоди від попередніх у тому, що ми виходили з принципів суверенності, почували себе як господарі, без будь-якого комплексу неповноцінності. По-друге, підписання двосторонньої угоди — не політична декларація, а цілком конкретний, робочий акт. Якщо ми говоримо про перехід до ринку, вводимо демонополізацію, децентралізацію економічних зв'язків, то наш шлях тільки через такі договори, які й надалі мають розвиватися. Адже угоди, контракти між підприємствами, які розраховані на довгий час, дають найголовніше: гарантоване забезпечення галузей народного господарства матеріально-технічними ресурсами.

Чому я говорю про угоду як гарантію ритмічності виробництва? Та хоча б тому, що раніше, коли все розподілялося через центр, ніхто ні за що не відповідав. Сьогодні з'явилася юридична основа відповідальності за дію договорів.

Ці перші кроки дадуть нам механізм для забезпечення дальшого розвитку нових принципів зміцнення економічних зв'язків. Тобто ми повинні розвивати свої зв'язки так, щоб не уряди, а керівники підприємств ходили один до одного в гості й розв'язували свої проблеми.

Оцінюючи перспективи найближчого майбутнього, гадаю, що протягом нинішнього року економічний спад продовжуватиметься. Може, тільки в останні місяці почнеться стабілізація. Ці прогнози пов'язані з тим, що й досі не бачу збалансованості фінансів і матеріальних ресурсів — економічні зв'язки не відновлюються, а продовжують далі рватися. І тільки горизонтальна співдружність здатна їх відродити.

— А яка логіка в ланцюжку горизонтальних зв'язків, Ради Федерації і Союзного договору?

— Логіка тут повна. Все, що ми тут зараз підписали, вліллється в нову угоду між республіками й центром. Крім того, Рада Федерації підписує економічну угоду, яка в принципі інтегрує економічні зв'язки між усіма п'ятнадцятьма республіками. Разом з тим ця угода включить у себе й інші важливі питання — скажімо, принципи формування бюджету, введення індексації цін між республіками тощо. Таким чином ми вийдемо на принципово нові відносини між суверенними республіками.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Горизонтальні зв'язки між республіками, прямі договори між підприємствами різних регіонів — це основа економічних відносин, які гарантують входження до ринку.

Інтерв'ю після поїздки

КРАЩЕ РАЗ ПОБАЧИТИ...

У Львові побували заступник Голови Верховної Ради УРСР Б. Гриньов та голова Комісії у правах людини О. Емець

На прохання нашого кореспондента враженнями від побаченого й почутого ділиться О. Емець

— Олександре Івановичу, звісно, до Львова за державний кошт ви поїхали не задля того, щоб лише поручкатися з колегою по парламенту Вячеславом Чорноволом. Парламентарій і політик перш ніж натиснути кнопку «за» чи «проти» або «утримався», має виробити в собі мудру звичку краще один раз побачити (у нашому випадку — перебудову «польвівськи»), аніж сто раз почути в парламентських кулуарах чи прочитати в газетах... Знаю, що приводом до поїздки була конференція з «ризикованою», якщо виходити з розмов навколо «львівського націоналізму», темою «Українсько-російські взаємини в суверенній Україні»...

О. ЄМЕЦЬ. У роботі конференції, одним із організаторів якої була партія Демократичного відродження України, взяли участь представники різних політичних сил — Руху, Селянської демократичної і Республіканської партій, російські культурологічні товариства Сахарова та імені Пушкіна й інші. І те, що нам вдалося дійти консенсусу, прийняти з такого складного питання спільну ухвалу, — ще одне свідчення того, що всі ми, сущі на Україні: українці, росіяни, євреї, поляки й представники інших народів — за побудову суверенної держави Україна.

Звичайно, не обійшлося й без дискусій, адже проблеми накопичувалися не один рік і навіть не одне століття. Про яку, скажімо, національно-культурну автономію російськомовної громади може йти мова, якщо немає такого поняття, як російськомовна культура — є російська, українська, польська... Ці люди мають самі визначитися, це їхня справа, ким себе на Україні вважати — українцями чи росіянами, чи поляками.

Представники культурологічного товариства імені Пушкіна були проти того твердження, що начебто вся КПРС привласнює собі роль захисника інтересів російського й російськомовного населення України, й зійшлися на тому, що це характерне тільки для її реакційної частини.

Дуже цінно, що минає ейфорія, коли здавалося, що нам легко вдасться розв'язати національно-культурні проблеми.

— Тоді, як кажуть, сам Бог велів учасникам конференції висловитися з приводу намагання деяких політиків провести штучний вододіл між Західною і Східною Україною.

О. ЄМЕЦЬ. Йшлося й про це. Дуже добре, що на конференції були присутні представники зі Сходу України. Один з них, депутат з Донецька Ю. Серебрянников, навіть провів невеличкий експеримент: приїхавши до Львова вночі, він пішов його вулицями, розпитуючи дорогу російською мовою. І каже, що жодного разу не відчув до себе якогось негативного ставлення, і взагалі все, що він бачив у Львові, — далеке від того, як це подають окремі засоби масової інформації.

Відповідна й оцінка: це протиставлення одного регіону республіки іншому — штучне, інспіроване, вигідне тим, хто домагається збереження унітарної держави.

— Показовим у цьому плані має бути те, як зустріли львів'яни «східняка» Гриньова, хоч я розумію, що про це варто було б запитати в

(Продовження на 4-й стор.).

Депутат із «східняків» вирішив провести невеличкий експеримент: приїхавши до Львова вночі, він пішов його вулицями, розпитуючи дорогу російською мовою...

КРАЩЕ РАЗ ПОБАЧИТИ...

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

самого Володимира Борисовича.

О. ЄМЕЦЬ. Ви знаєте, якщо чесно, то для мене це також було своєрідною загадкою, словом, мав якісь побоювання, адже Володимир Борисович у такій ролі там вперше, а зустрічі передбачалися (й відбулися) з студентами університету, з представниками інтелігенції, господарниками, депутатами тамтешніх Рад. Дарма! Незважаючи на те, що розмовляв наш заступник Голови Верховної Ради російською мовою, що його тлумачення деяких подій не збігалися (і це природньо) з оцінкою цих подій аудиторією, спілкування було коректним, діловим і проводжали його аплодисментами. Звичайно ж, найбільший інтерес викликав В. Гриньов у господарників, підприємців нового типу, які прагнуть більшої економічної свободи, правових гарантій господарської діяльності.

— Людям, яким не доводиться бувати у Львові і в західному регіоні, а таких більшість, залишається дивитися на ситуацію, що там склалася, через окуляри засобів масової інформації, але ж ці окуляри здебільшого або чорні, або рожеві...

О. ЄМЕЦЬ. Під час зустрічі з керівництвом Львівської обласної Ради народних депутатів я почув од її голови Вячеслава Чорновола детальний аналіз ситуації, що там склалась. Мушу зазначити, що там Чорновіл дещо в іншій ролі, аніж у Києві. Тут він в опозиції, тут він критик, там — представник влади, якій треба розв'язувати складні конкретні питання і якій не все вдається. Я почув з його уст досить гостру критику крайніх лівих сил, більшу, аніж на адресу комуністів, хоч робив він це, називаючи конкретні факти й не називаючи їх виконавців (очевидно, з певних міркувань).

Я не відчув явних «перехльостів», хоч не з усім сказаним і згоден. Пізніше, на прес-конференції, ми дискутували з деяких питань. Вселяє віру намагання тамтешньої влади передбачувати події й ситуації, які можуть призвести до соціальної та релігійної напруги.

Важливо й те, що голова, а значить, і Рада, не мають особливих претензій до Ради Міністрів республіки, хоч і мають приклади упередженого ставлення до цілого їхнього регіону з боку окремих міністрів та керівників деяких областей. України, які, за його словами, бойкотують їх з чисто ідеологічних мотивів.

Інтерв'ю вів спеціальний кореспондент «Голосу України» Анатолій БЕНЬ.

СКАЗАТИ ПРАВДУ

Спеціальний кореспондент «Голосу України» передає із столиці Литви

Похорони жертв у Вільнюсі перетворилися на грандіозну маніфестацію протесту проти тоталітаризму і диктатури.

Мартиролог загиблих тієї страшної ночі: Калапінскас, 39 років; Гойткус, 25 років; Каволюнас, 51 рік; Матулявічус, 25 років; Макулка, 60 років; Шімульоніс, 18 років; Гарбутавічус, 18 років; Друскіс, 18 років; Повилайтіс, 53 роки; Янукаускас, 22 роки; Масюліс, 29 років; Асанавічуйте, 24 роки; Жацких, 22 роки.

Тисячі і тисячі маленьких вогників свічок у руках людей, що утворили живий коридор. Гори квітів, траурні марші. Труни вкрито національними жовто-зелено-червоними прапорами. Перед кожним катафалком молоді дівчата в національних костюмах з портретами загиблих. Процесія прямує до національної святині Литви — архікафедрального собору на площі Гедимінаса. Позаду траурних катафалків — людське море. Здається, вся Литва приїхала на похорон.

Процесія рушає на цвинтар Расу в районі Антакальніс, де поховані національні герої Литви. Віднині тут, поруч з могилами видатних діячів Литовської держави, знайшли вічний спокій і страдники, Голгофою для яких став майдан біля Вільнюської телевежі.

До Вільнюса приїхали депутати міжрегіональної групи Верховної Ради СРСР. Депутат Квашин у розмові з журналістами висловив здивування щодо позиції Горбачова. З одного боку, Президент стверджує, що військові у Вільнюсі діяли без дозволу центральної влади та Міністерства оборони. Тобто зроблена спроба заколоту. За всіма законами — це тяжкий злочин. З іншого, ніхто нікого не заарештовує і не називає прізвищ злочинців. Як не називають прізвищ і керівників анонімного Комітету національного порятунку. Газета Верховної Ради Литовської Республіки «Эхо Литвы», що знову почала виходити, так написала про нього: «Цей Комітет «рятує» Литву пострілами в її дітей, погрозами та ультиматумами її законно обраному уряду. Хто вони, ці «рятувальники», які бояться назвати свої імена і відкрити обличчя, ховаючись за танки, під якими уже загинули люди?!».

Почуття подиву і розгубленості викликав у всіх фільм завжди чесного Невзорова, показаний по ЦТ. Я зустрівся з десятками очевидців подій «кривавої неділі», маю документальні фотографії, бачив відеофільм, розмовляв з пораненими в лікарні. Навряд чи можна стверджувати, що десантники робили добру справу, захоплюючи телецентр, а люди, які оголошені їхніми жертвами, загинули в автокатастрофах.

Щоб вислухати точку зору військових на події, поїхав у Північне містечко Вільнюського гарнізону. Після годинного чекання майор, який відмовився назвати своє прізвище, пояснив, що дозвіл на зустріч з учасниками штурму телецентру треба отримувати в міськкомі компартії.

В Литві не працює національне телебачення — телерадіокомітет продовжують утримувати військові. Транслюються тут лише програми Центрального телебачення. Дивлячись програму «Час», вільнюсці з обуренням констатують, який сильний крен вправо зробило ЦТ, після призначення головою Держтелерадіо Кравченка, як зухвало щодня дезінформує воно населення, розповідаючи про події у Литві. Вже й танками, виходить, ніхто нікого не чавив і в людей з АКСів не стріляли. І де поділися після повертання політичного флюгера вправо принциповість, прагнення чесно аналізувати події, назвати біле білим, а чорне чорним у оглядача ЦТ Ігоря Кудріна? Чому мовчать інші ветерани радянської тележурналістики, які ще недавно так швидко і, здавалось, щиро й назавжди перебудувались?

Сказати правду. Попри власний комфорт і благополуччя, накликавши на себе гнів Комітету національного порятунку, не побоялася далека від політики набожна людина — архієпископ Вільнюський і Литовський Хризостом. На зустрічі з делегацією Ради Федерації СРСР він сказав: «Процес демократизації обернувся черговою фальшивкою. Горбачов обманув увесь світ. Під шумок персидської кризи він збирався хутко влаштувати свої не державні, а партійні справи і знову перетворити людей на рабів і ворогів, бо раби — це завжди ворог».

Литва оплакує загиблих. Та час плакати змінюється часом висловитися. Не забути б нам сьогоднішні сльози, не втратити б здатність відчувати чужий біль як власний. Для цього нині треба так мало і разом з тим так багато — сказати правду.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

Вільнюс, 17 січня (телефоном).

У ТАЛЛІННІ — ТИХО, МИРНО!

Так сказав по телефону відповідальний секретар Народного фронту Естонії Еуген Пясс.

— Ультиматум Верховній Раді республіки, висунутий Інтеррухом, повністю відхилений урядом, як неприйнятний.

— Еугене, ходять чутки, що на території республіки вже розміщено війська. Чи правда?

— Про це не маємо достовірних відомостей. Чули й самі, що десь нібито маневрують якісь частини, підрозділи. Перевірили. Виявилося, що стоять навколо республіки, рухалися у якомусь напрямі. В якому — ніхто не відає.

— Скажіть, а як Народний фронт реагує на ситуацію, що склалася, й на можливий дальший перебіг подій?

— Ми закликаємо народ Естонії до спокою, зваженості. Вважаємо, що треба дотримуватися законів республіки, не піддаватися на провокації, працювати. В разі ж виникнення непередбачуваних конфліктів морально готуємося до громадянської непокори. Це означає не підкорятися насильницьки створеним органам влади, військовим тощо. Днями провели свій мітинг, що зібрав близько 80 тисяч чоловік.

Інтерв'ю взяла Людмила БАРАНЕВИЧ.

Фоторепортаж

НЕ ТОЙ УЖЕ УЖГОРОД...

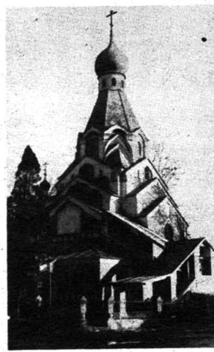
Казково-романтичний Ужгород знаю давно.

Остання, недавня, зустріч з ним залишила по собі, як кажуть парламентарі, вельми неоднозначне враження. Місто будується, частково реставрується — і одночасно втрачає своєрідність обличчя, європейські риси потроху змінюються нашими, недбало-обшарпаними. У центрі, не кажучи вже про околиці, можна зустріти купи сміття, якісь ями, розбиті хідники й навіть вулиці, якими важко пройти. Боляче дивитися, як руйнуються красиві й зручні будинки 20-х — 30-х років, які є (були?) візитною карткою міста.

Ужгород ще здатен подарувати радість.

Сподіватимемося — так буде завжди.

Ігор ПЕТРОВ.

На фото автора:

Готель і ресторан після реставрації здобули свою стару назву — «Корона».

Православна церква, відновлена й передана прихожанам.

...А греко-католикам ще доводиться молитися у садку, просто неба.

Вулиця Івана Ольбрахта.

Нов...
з усієї ...

РОЗДІЛИЛИ...

ХМЕЛЬНИЦЬ...
адміністративн...
центром Поділ...
нець-Подільськ...
зволення кр...
установи були...
Проскурів (піс...
Хмельницький)...
Смотричем...
обласний дер...
його фондах ...
ки нашої істор...

І от у Хмел...
вив ново...
верховий...
свято мало ...
оскільки Ка...
кий міськвико...
усупереч рі...
кому, перево...
менти дорево...
ду. Тож сього...
чині два обла...
кажуть, що іс...
у нас примуд...
її на два шма...

Олександр ...

РІК ДИТИНИ ...
ПРОДОВЖУ...

ВІНН...
планувалося: ...
вий театр, ...
На честь зад...
кладено пам...
будівництво ...
ніхто не ...
цю почал...
вокзал, рейк...
дати. Та нев...
вався, рей...
дись зникли. ...
ли про обіц...
— пам'ятний ...

Валерій ...
власний ...
«Голосу У...

КУПОНИ З...

ЗАПОРІЖЖ...
начальник об...
ня поліграфії...
у січні запор...
чути зат...
понів че...
для їх друку...
печити всіх ...
картками с...
ця потрібно ...
Без резервн...
Міністрів УР...

Олександр ...
власний ...
«Голосу ...

ТИСЯЧУ КА...
ЗА ЗДОРО...

ОДЕСА. Та...
не здоров'я ...
тисячу карбо...
дик, пожежн...
боходу «...
Чорноморськ...
роплавства. ...
медаль чем...
«Кращий сп...
флоту СРСР...

А переміг...
огляді-конку...
заключному ...
деному на т...
взяли участ...
39 морських...
плавств краї...

Перший ...
приз — кр...
виграла ком...

Георгі...
власний ...
«Голосу ...

М...

конкретні
очи їх ви-
з певних

иих «пере-
усім ска-
зніше, на
ин диску-
тань. Все-
й тамтеш-
увати по-
ні можуть
альної та

що голова,
не мають
й до Ради
ки, хоч і
передженo-
ілого їх-
у окремих
ників де-
раїни, які,
ойкотують
тичних мо-

ов'ю від
ореспон-
раїни»
БЕНЬ.

у

з обурен-
ний силь-
вобило ЦТ,
головою
вченка, як
інформує
розповідаю-
ні. Вже й
ніхто ні-
людей з
І де по-
тання полі-
вправо
нення чес-
, назвати
не чорним
оря Кудрі-
інші ве-
тележур-
давно так
, щиро й
вались?
Попри
благопо-
на себе
онального
илася да-
набожна
иископ Ві-
льної Хри-
з делега-
СРСР
ес демок-
черго-
Горбачов
Під шу-
ризи він
лаштувати
партійні
ретворити
ворогів, бо
ворог».
загиблих.
мінюється
Не забу-
ні сльози.
ність від-
як влас-
ні треба
з тим так
правду.

ЬСЬКИЙ.
ння (теле-

ІО!

и респуб-
на про-
. В разі
передбачу-
морально
мадянської
ає не під-
ки ство-
ди, вийсь-
и провели
рав близь-
ів.

е» взяла
НЕВИЧ.

Фоторепортаж

НЕ ТОЙ УЖЕ УЖГОРОД...

Казково-романтичний Ужгород знаю давно.

Остання, недавня, зустріч з ним залишила по собі, як кажуть парламентарі, вельми неоднозначне враження. Місто будується, частково реставрується — і одночасно втрачає своєрідність обличчя, європейські риси потроху змінюються нашими, недбало-обшарпаними. У центрі, не кажучи вже про околиці, можна зустріти купи сміття, якісь ями, розбиті хідники й навіть вулиці, якими важко пройти. Боляче дивитися, як руйнуються красиві й зручні будинки 20-х — 30-х років, які є (були?) візитною карткою міста.

Ужгород ще здатен подарувати радість.

Сподіватимемося — так буде завжди.

Ігор ПЕТРОВ.

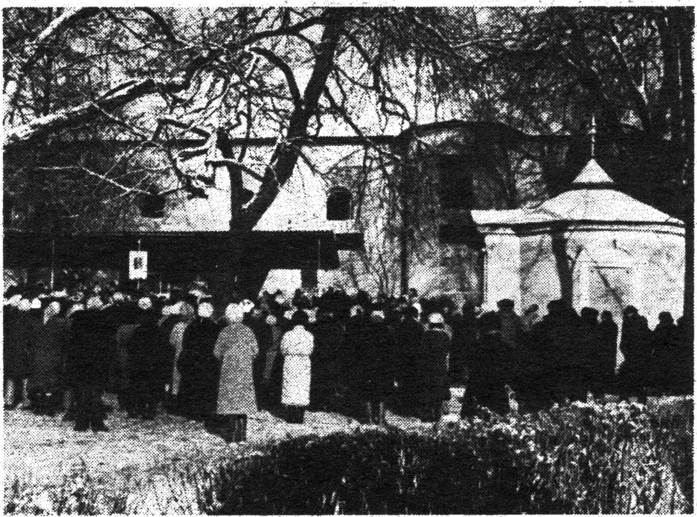
На фото автора:

Готель і ресторан після реставрації здобули свою стару назву — «Корона».

Православна церква, відновлена й передана прихожанам.

...А греко-католикам ще доводиться молитися у садку, просто неба.

Вулиця Івана Ольбрахта.

Новини з усієї України

РОЗДІЛИЛИ ІСТОРІЮ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. До війни адміністративним і культурним центром Поділля був Кам'янець-Подільський. Після визволення краю всі обласні установи були переведені у Проскурів (після 1954 року — Хмельницький). У місті над Смотричем залишився тільки обласний державний архів. У його фондах унікальні сторінки нашої історії.

І от у Хмельницькому справив новосілля новий б[...]оповерховий [...]нок архі[...]тім, свято мало гіркий присмак, оскільки Кам'янець-Подільський міськвиконком заборонив, усупереч рішенню облвиконкому, перевозити сюди документи дореволюційного періоду. Тож сьогодні на Хмельниччині два обласні архіви. Хоч кажуть, що історія неподільна, у нас примудрилися розділити її на два шматки.

Олександр ВАРГАТИЙ.

РІК ДИТИНИ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ...

ВІНН[...] Все дуже [...]о планувалося: спорудити ляльковий театр, дитячу залізницю. На честь задуманого було закладено пам'ятні плити. За будівництво лялькового, втім, ніхто не [...]лся, а от [...]зницю почал[...]ели нашу[...]руч вокзал, рейки почали прокладати. Та невдовзі вокзал розвалився, рейки й шпали кудись зникли. І всі враз забули про обіцяне у Рік дитини — пам'ятний 1989 рік.

Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

КУПОНИ ЗАКІНЧИЛИСЯ!

ЗАПОРІЖЖЯ. Як повідомив начальник обласного управління поліграфії Іван Солодовник, у січні запоріжці можуть відчути заті[...]ку з видач[...] купонів че[...] нестачу [...]перу для їх друкування. Аби забезпечити всіх жителів області картками споживача, щомісяця потрібно 20 тонн паперу. Без резервних фондів Ради Міністрів УРСР не обійтися.

Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України».

ТИСЯЧУ КАРБОВАНЦІВ — ЗА ЗДОРОВ'Я

ОДЕСА. Так-так, саме за міцне здоров'я одержав недавно тисячу карбованців Микола Медик, пожежний матрос з турбоходу «Максим Горький» Чорноморського морського пароплавства. А ще — золоту медаль чемпіона та звання «Кращий спортсмен Мінморфлоту СРСР».

А переміг він у галузевому огляді-конкурсі «Здоров'я». На заключному його етапі, проведеному на теплоході «Дніпро», взяли участь 200 посланців з 39 морських та річкових пароплавств країни.

Перший приз та головний приз — кришталеву вазу — виграла команда ЧМП.

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України».

За чутками й насправді

СТУДЕНТИ, ПАРТКОМ І ПРОКУРАТУРА

15 січня партком Київського державного університету прийняв на своєму засіданні Заяву, текст якої приводимо нижче з незначними скороченнями.

«Як стало відомо із засобів масової інформації, прокуратурою міста Києва порушено кримінальну справу проти деяких учасників окупаційного страйку, який відбувся на території університету в жовтні 1990 року. Студента історичного факультету КДУ О. Донія було тимчасово затримано.

Партійний комітет Київського держуніверситету... заявляє: акція, до якої вдалися учасники окупаційного страйку... була недемократичною, такою, що порушує права людини, а також нормальні умови для діяльності університету. Партійний комітет університету осуджує такі методи боротьби, не поділяє окремі гасла, під якими виступали студенти, особливо ті, що мали відверто антикомуністичний характер.

Разом з тим партійний комітет вважає, що притягнення студентів КДУ до кримінальної відповідальності за захоплення червоного корпусу університету не буде сприяти встановленню громадського спокою і злагоди у місті й у республіці.

Враховуючи молодий вік учасників згаданої акції, світогляд яких тільки формується, сподіваючись на усвідомлення неправомірності їхніх дій, виходячи з гуманних почуттів, а також враховуючи Ухвалу Ради університету від 16 жовтня 1990 року, партійний комітет звертається до прокуратури міста Києва з проханням припинити кримінальну справу щодо студентів університету, учасників згаданої акції.

Секретар парткому КДУ В. КІГЕЛЬ».

Коментар відділу інформації «ГУ»: Ухвала Ради КДУ від 16. 10. 90 р. — у ній ішлося про те, що Рада просить прокуратуру про непритягнення студентів до відповідальності, якщо вони, студенти, звільнять червоний корпус. Студенти зробили це наступного дня.

Ми зателефонували слідчому міської прокуратури М. Некрутенку, що займається справою О. Донія. Виявилось, що Некрутенко хворий. Трубку підняв слідчий С. Рутківський. Він відмовився коментувати Заяву парткому КДУ, пославшись на те, що ще не бачив її, та й складно говорити з людьми, що не мають юридичної освіти.

Віталій ЖЕЖЕРА.

ТЕЛЕГРАМА

Ми обурені свавільними діями Львівської обласної Ради народних депутатів, яка прийняла рішення відключити телефони у приміщеннях комітетів Компартії України області, що суперечить самій суті демократії і діяльності Рад. Ми розцінюємо ці дії як наступ на демократію і плюралізм, як диктат і силовий тиск по відношенню до політичної партії, яка знаходиться в меншості в обласній Раді, вимагаємо відмінити це неправомірне рішення.

Члени КПРС парторганізації радгоспу Шевченківський

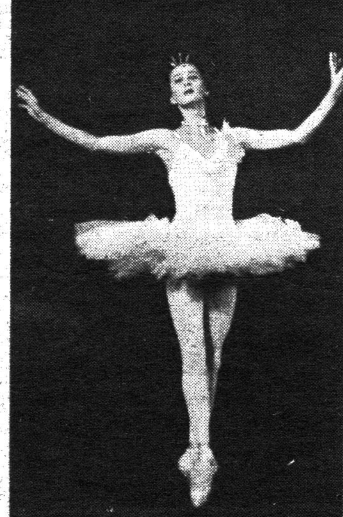
Фотоінформація

БАЛЕТ, БАЛЕТ, БАЛЕТ...

КИЇВ. Днями Київський театр класичного балету повернувся із своїх перших зарубіжних гастролей, які тривали більше місяця.

Спочатку трупа, якою керує народний артист СРСР Валерій Ковтун, відвідала Югославію, де артисти виступили з великим успіхом у рамках культурної програми Всесвітньої шахової олімпіади. Потім балет вирушив до Індії, де став учасником першого Міжнародного фестивалю танцю. Кияни представляли радянське хореографічне мистецтво поряд з відомими світовими трупами різних танцювальних напрямів. Українських артистів тепло приймали глядачі Калькутти, Бомбея, Бангалора та Делі.

Ірина ЦЕБЕНКО.

На фото: Яна Гладких, солістка трупи.

Фото Віталія ШАТЦА.

Що та[...]

ВІДКР[...]

Як наш[...]

Перше білору[...]
трасі з Ковеля [...]
передранкових [...]
здалеку світиться [...]
ги знак «Стоп», [...]
гальмовує, але [...]
виходить, хоч по[...]
го з автоматом [...]
через вікно. До[...]
ринку в Бресті [...]
роги.

Ринок тут но[...]
вранці більше [...]
продавців. Десь [...]
займають гості [...]
дня. Це їх сто[...]
шення: «Згідно [...]
женням обливко[...]
мандарини не м[...]
щі 5-ти карбова[...]
ни — 10-ти кар[...]
лограм».

М'ясо доволі, [...]
кусаються. Хто [...]
йде до торгово-[...]
магазину. Там с[...]
якості, заморож[...]
3 карбованці 70[...]
кість на ринку [...]
сметана, огірки.

Білорусія не [...]
щодо купонів. [...]
ди товарів введ[...]
зитки. Що ж [...]
приїжджим? Сир[...]
ті, зельц, субп[...]
нячі голови, лі[...]
курячі шийки, к[...]
жену ядовичину[...]
лом продовольч[...]
но багатші, ніж [...]

У крамницях [...]
взуття різних р[...]
щий асортимент [...]
шуби, електрот[...]
лися у вихідни[...]
ких магазинах [...]

Що ту[...]

ЧЕР[...] ЧОРНОБИ[...] МЕ[...]

**ДНІПРОДЗЕ[...]
Голодують пон[...]
тів реабілітаці[...]
ня санаторі[...]
кий». Це аж ні[...]
ний захід. Нав[...]
пацієнтам то[...]
заборонили гол[...]
ме тому, що їх[...]
ня не з кращих[...]**

У «Дніпрово[...]
чивають і ліку[...]
тори-чорнобиль[...]
висунули кіль[...]
ловна — істо[...]
ня харчування[...]
належних умов[...]
лення. Свого ча[...]
во охорони здор[...]
чило 35 найменув[...]
тів для меню [...]
Але у «Дніпро[...]
сок коротший [...]
йменувань. реш[...]
мочинно викре[...]
родефіцитні. [...]
обов'язкові. Зн[...]
баганки чорнобі[...]

Пропоную!

ПЕНСІЮ — ЗА ВИХОВА[...]

Кажуть, людина — найбільша цінність на землі. Гарно звучить... брехня. Подивіться на наших заклопотаних, забіганих співвітчизників: чи відчувають вони самі себе не найбільшою — просто цінністю? Хіба є в них для цього підстави? Ось взяти житло. Для багатьох з нас — це розкіш. Якщо, скажімо, матеріальні цінності створюються в цехах, спеціальних приміщеннях, то виховання дітей тим більше вимагає підходящих умов. І квартира є таким «цехом», а не розкішшю. Тому ж орендатору, який хоче вирощувати бичків (дуже похвальне бажання), надають, як правило, і кредит, і приміщення, а батьки здебільшого самі із шкіри пнуться, ставлячи на ноги дітей.

До створення [...]
ня підростаючо[...]
держава, попри [...]
красиві обіця[...]
як до участі в [...]
діяльності: хоче[...]
ся, не хочеш — [...]
дловне, щоб вир[...]
ники були хорош[...]

Я пропоную [...]
ні пенсії за які[...]
раховувати цей[...]

— За чутками й насправді —

СТУДЕНТИ, ПАРТКОМ І ПРОКУРАТУРА

15 січня партком Київського державного університету прийняв на своєму засіданні Заяву, текст якої приводимо нижче з незначними скороченнями.

«Як стало відомо із засобів масової інформації, прокуратурою міста Києва порушено кримінальну справу проти деяких учасників окупаційного страйку, який відбувся на території університету в жовтні 1990 року. Студента історичного факультету КДУ О. Донія було тимчасово затримано.

Партійний комітет Київського держуніверситету... заявляє: акція, до якої вдалися учасники окупаційного страйку... була недемократичною, такою, що порушує права людини, а також нормальні умови для діяльності університету. Партійний комітет університету осуджує такі методи боротьби, не поділяє окремі гасла, під якими виступали студенти, особливо ті, що мали відверто антикомуністичний характер.

Разом з тим партійний комітет вважає, що притягнення студентів КДУ до кримінальної відповідальності за захоплення червоного корпусу університету не буде сприяти встановленню громадського спокою і злагоди у місті й у республіці.

Враховуючи молодий вік учасників згаданої акції, світогляд яких тільки формується, сподіваючись на усвідомлення неправомірності їхніх дій, виходячи з гуманних почуттів, а також враховуючи Ухвалу Ради університету від 16 жовтня 1990 року, партійний комітет звертається до прокуратури міста Києва з проханням припинити кримінальну справу щодо студентів університету, учасників згаданої акції.

Секретар парткому КДУ В. КІГЕЛЬ».

Коментар відділу інформації «ГУ»: Ухвала Ради КДУ від 16. 10. 90 р. — у ній ішлося про те, що Рада проситиме прокуратуру про непритягнення студентів до відповідальності, якщо вони, студенти, звільнять червоний корпус. Студенти зробили це наступного дня.

Ми зателефонували слідчому міської прокуратури М. Некрутенку, що займається справою О. Донія. Виявилось, що Некрутенко хворий. Трубку підняв слідчий С. Рутківський. Він відмовився коментувати Заяву парткому КДУ, пославшись на те, що ще не бачив її, та й складно говорити з людьми, що не мають юридичної освіти.

Віталій ЖЕЖЕРА.

ТЕЛЕГРАМА

Ми обурені свавільними діями Львівської обласної Ради народних депутатів, яка прийняла рішення відключити телефони у приміщеннях комітетів Компартії України області, що суперечить самій суті демократії і діяльності Рад. Ми розцінюємо ці дії як наступ на демократію і плюралізм, як диктат і силовий тиск по відношенню до політичної партії, яка знаходиться в меншості в обласній Раді, вимагаємо відмінити це неправомірне рішення.

Члени КПРС парторганізації радгоспу Шевченківський

— Фотоінформація —

БАЛЕТ, БАЛЕТ, БАЛЕТ...

КИЇВ. Днями Київський театр класичного балету повернувся із своїх перших зарубіжних гастролей, які тривали більше місяця.

Спочатку трупа, якою керує народний артист СРСР Валерій Ковтун, відвідала Югославію, де артисти виступили з великим успіхом у рамках культурної програми Всесвітньої шахової олімпіади. Потім балет вирушив до Індії, де став учасником першого Міжнародного фестивалю танцю. Кияни представляли радянське хореографічне мистецтво поряд з відомими світовими трупами різних танцювальних напрямів. Українських артистів тепло приймали глядачі Калькутти, Бомбея, Бангалора та Делі.

Ірина ЦЕБЕНКО.

На фото: Яна Гладких, солістка трупи.

Фото Віталія ШАТЦА.

— Що там, на кордоні! —

СТОП! ВІДКРИТИ БАГАЖНИК!

Як наші сусіди-білоруси захищають свій споживчий ринок

Перше білоруське село на трасі з Ковеля — Мокрани. В передранкових сутінках ще здалеку світиться серед дороги знак «Стоп». Машина пригальмовує, але з КПП ніхто не виходить, хоч постать чергового з автоматом добре видно через вікно. До Центрального ринку в Бресті ведуть усі дороги.

Ринок тут новий. Правда, вранці більше покупців, аніж продавців. Десь третину зали займають гості з дарами Півдня. Це їх стосується оголошення: «Згідно з розпорядженням облвиконкому ціни на мандарини не можуть бути вищі 5-ти карбованців, на лимони — 10-ти карбованців за кілограм».

М'яса доволі, правда, ціни кусаються. Хто хоче дешевше, йде до торгово-закупівельного магазину. Там свинина нижчої якості, заморожена, але по 3 карбованці 70 копійок. Рідкість на ринку — сир, яйця, сметана, огірки.

Білорусія не наслідувала нас щодо купонів. Та на певні види товарів введено талони, візитки. Що ж можна купити приїжджим? Сири кількох сортів, зельц, субпродукти, свинячі голови, ліверні ковбаси, курячі шийки, консерви, морожену яловичину тощо. Загалом продовольчі полиці значно багатші, ніж у нас.

У крамницях широкий вибір взуття різних розмірів. Кращий асортимент одягу. Посуд, шуби, електротовари продавалися у вихідний день в кількох магазинах Бресту. Однак, коли вам і пощастить щось придбати з допомогою родичів чи якимось іншим шляхом — не радійте передчасно, особливо, якщо ви приїхали автомашиною. При виїзді з села Мокрани, майже на кордоні двох республік, вас затримає озброєний пост на КПП. Перш ніж перевірити документи, наказ: «Відкрити багажник!». До речі, рейсові автобуси їдуть без обшуку, хоч там можна провезти не менше. Для тих же, хто їде в легкових автомобілях, заходи покарання, прийняті Верховною Радою республіки, надто суворі: конфіскація товару, що перевищує встановлену норму, і штраф до 10 тисяч карбованців.

Міру вини визначає суд. Конфісковані товари реалізуються через місцеву торговельну сітку. А перевезти безкарно можна: хліба 2 буханці, масло, ковбаси — по 200 г, сири, цукерки — по 500 г, молоко — 1 л, 2 пляшки горілчаних виробів, 2 пачки цигарок, 10 штук яєць. Одна людина може вивезти товару не більше як на 50 карбованців. По усій Білорусії на дорогах встановлено 28 таких постів.

— Думаю, що явище це — тимчасове, — прокоментував ситуацію начальник УВС Брестського облвиконкому Г. В. Сивицький.

Як мовиться, дай Боже.

Андрій БОНДАРЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».
Брест — Луцьк.

— Що турбує —

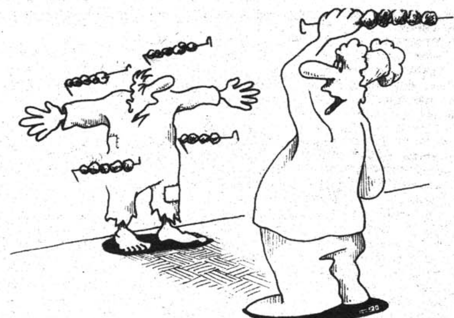
ЧЕРЕЗ ЧОРНОБИЛЬСЬКЕ МЕНЮ

ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬК. Голодують понад 30 пацієнтів реабілітаційного відділення санаторію «Дніпровський». Це аж ніяк не лікувальний захід. Навпаки, іншим 18 пацієнтам товариші рішуче заборонили голодувати — саме тому, що їхнє самопочуття не з кращих.

У «Дніпровському» відпочивають і лікуються ліквідатори-чорнобильці. Голодуючі висунули кілька вимог. Головна — істотне поліпшення харчування і створення належних умов для оздоровлення. Свого часу Міністерство охорони здоров'я передбачило 35 найменувань продуктів для меню потерпілих. Але у «Дніпровському» список коротший — лише 5 найменувань, решту хтось самочинно викреслив як гостродефіцитні, а отже — необов'язкові. Значить, то забаганки чорнобильців — ікра, балик осетровий, апельсини, лимони, шоколад і навіть елементарна суха ковбаса. Додамо, що у санаторії не працюють спортзал, тренажери, басейн, хлопцям недоступні маніпуляційні та оздоровчі кабінети.

От і відстоюють вони свої «привілеї».

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

— Говорили, балакали... —

«КВАДРАТУРА» ДЛЯ ДИКТАТУРИ?

Після реорганізації структури міської організації КПУ, зокрема ліквідації чотирьох райкомів партії, вивільнилися приміщення загальною площею у кілька тисяч квадратних метрів. Усі вони віддані в оренду місцевим Радам народних депутатів.

Чи зажили тепер на широку ногу севастопольські медики й освітяни, ветеранські й молодіжні громадські об'єднання, як обіцялося у передвиборній кампанії? Так! — твердо відповідають у Нахімовському районі. Там колишній партійний дім віддали дитячому реабілітаційному центру. Т-а-к, — мляво погоджуються жителі Гагарінського району, бо їм перепали крихти. Райрада поступилася лише окремими апартаментами дитячій поліклініці. У Балаклавському і Ленінському районах відповідають промовистим мовчанням. Колишню партійну «квадратуру» тут позаймали голови Рад і виконкомів, постійні комісії, наділені тепер владними повноваженнями, і, само собою, — районні служби.

Едуард ДУБОВИК,
власний кореспондент «Голосу України».
Севастополь.

А ПЛЯШОК НЕМАЄ

Сумська область. Заготівельники облспоживспілки розпочали збирання вільхових шишок. Це — замовлення місцевого об'єднання пивобезалкогольної промисловості. Його спеціалісти розробили рецептуру, а виробничники налагодили випуск нового тонізуючого напою «Фітофан», одним з компонентів якого і є витяжки з вільхових плодів. Ще в складі «Фітофану» — яблучний та буряковий соки, настій з березового листя й кореня валеріани. На жаль, масове виробництво неможливе — нема пляшок, і взагалі з цієї причини, на Сумщині удвічі скорочено випуск фруктових вод.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

— Пропоную! —

ПЕНСІЮ — ЗА ВИХОВАННЯ

Кажуть, людина — найбільша цінність на землі. Гарно звучить... брехня. Подивіться на наших заклопотаних, забіганих співвітчизників: чи відчувають вони самі себе не найбільшою — просто цінністю? Хіба є в них для цього підстави? Ось взяти житло. Для багатьох з нас — це розкіш. Якщо, скажімо, матеріальні цінності створюються в цехах, спеціальних приміщеннях, то виховання дітей тим більше вимагає підходящих умов. І квартира є таким «цехом», а не розкішшю. Тому ж орендатору, який хоче вирощувати бичків (дуже похвальне бажання), надають, як правило, і кредит, і приміщення, а батьки здебільшого самі із шкіри пнуться, ставлячи на ноги дітей.

До створення сім'ї, виховання підростаючого покоління держава, попри всі лозунги і красиві обіцянки, ставиться як до участі в художній самодіяльності: хочеш — займайся, не хочеш — не треба. Головне, щоб виробничі показники були хороші.

Я пропоную ввести соціальні пенсії за якість виховання, враховувати цей «показник» і при нарахуванні надбавок до них: батьки краще будуть дбати про дітей, якщо знатимуть, що це матеріально відгукнеться їм у старості. А от хвалимо жінку за великий виробничий стаж, а не замислюємось, що вона в такому разі не дуже затруднювала себе вихованням синів і доньок. Більше заохочуватимемо роль батьків на державному рівні — менше буде злочинства, темряви, нужди, страху перед майбутнім.

Л. ЛАБУНСЬКА.
Харків.

ПЕРШІ ВРАЖЕННЯ,

АБО ГАЗЕТА ОЧИМА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ЧОГО хочуть наші читачі? Того, що й ми: цікавої, культурної та об'єктивної газети. Судити про нашу роботу належить попервах вам, дорогі читачі. У відгуках на перші номери «Голосу України» переважає доброзичливий тон, розсудливі поради, різноманітні пропозиції, товариська критика. Ми не прагнемо, щоб нас незаслужено хвалили, співали нам панегірики. Це зайве і це не на користь. Нам підходить здебільшого ділова розмова, ваша справжня оцінка нашої копіткої праці. Отже, що ми на сьогодні маємо? Що вам з надрукованого сподобалось, а що — ні, чого нам бракує і чого від нас ви чекаєте?

«Передплачуючи вашу газету, я брав під сумнів її матеріали, адже редактор — комуніст... Читали газету всією вулицею, від хати до хати, і всі задоволені, всього потроху і все актуальне, наболіле, бажане. Я передплачую газету тільки один з нашої вулиці, тепер її вирішив передплатити кожний» (І. Шульга з с. Знаменівка Новомосковського району Дніпропетровської області).

«Я мала необережність передплатити «Голос України». Це було ще на початку вересня. Назва газети тоді здалась дуже цікавою. Не думала, що редактором буде комуніст. І ось надійшли перші номери. Це не «Голос України», це скоріше «Голос КПУ» або «Голос партократії». Уже в першому номері подана розкішна розмова з демагогом Кравчуком...

Газета беззуба, друкує всяку всячину, тільки не торкається гострих політичних проблем... У Макіївці, в центрі, з'явились плакати «Вон хохлов». Хіба не тема для вас? Або виступили б на захист українців у Криму. Але ви все про єдність. 73 роки була не єдність, а цинічна, жорстока, насильницька русифікація...

Прошу вас мені її (газету) більше не надсилати і повернути гроші» (Л. Федоренко з Макіївки Донецької області).

Що ж, воля, як кажуть, ваша, не сподобалась вам, шановна Лідіє Іванівно, газета — вимагайте повернути гроші у відділенні «Союздруку», де ви її передплачували.

«Оскільки в українському парламенті багато партій і течій, то газета повинна дотримуватися об'єктивності і неупередженості. Але чи може це бути? Адже марксизм вчить, що преса не може бути безпартійною. Прочитавши два номери газети «ГУ», я відчув, що більшість матеріалів «безпартійні», тобто об'єктивні. Вони і цікаві, і правдиві, і актуальні» (Г. Ілляшенко з Мелітополя Запорізької області).

«Дізнавшись, що я збираюся передплатити на 1991 рік «Голос України», один мій знайомий сказав: «Купуєш кота в мішку...». Перший номер прочитав від першого до останнього рядка. Особливо сподобалися розмови з Головою Верховної Ради Української РСР Л. М. Кравчуком і письменником Володимиром Дроздом» (М. Чепурний з Києва).

«Голосом українського народу» назвали газету В. Кушнір з Миколаєва та В. Овсієнко з Чернігівщини. В окремих листах (П. Король з Житомира, С. Віталенко зі Львова, Т. Ришко з Коломиї, В. Лобода з Кривого Рога та ін.) прізвище нашого головного редактора С. Правденка читачі співставляють з девізом газети, який, на їх думку, мав би бути таким: «Правда і тільки правда!» (нинішній девіз «Влада — Радам!» не подобається П. Богдану з Волині, він називає його «комуністичним гаслом»). «Бажано, щоб у газеті друкувалася тільки правда, від якого блоку чи групи вона не виходила б», — пише В. Сестеренко з с. Устимівка Васильківського району Київської області. «Врятувати нас може тільки правда», — вважає М. Древаль з Черкас. Просять читачі продовжити анкетну розповідь про тих, хто робить газету: про журналістів, коректорів, верстальників, лінотипістів. Більше того, Н. Обозна з Сум просить головного редактора розповісти не тільки про себе, а й про свою сім'ю, про те, як за такий короткий час вдалося видати газету. «Стосовно «ГУ» слід було б надрукувати анкету і виявити думку читачів про газету», — пропонує нам І. Рева з Полтави. Слушна пропозиція, якою ми найближчим часом скористаємося.

У багатьох листах, вітаючи нас з виходом першого номера «Голосу України» («Щасти йому, доле, єднати різномовні серця» (Н. Коломійчук з Хмельниччини), читачі шлють колективу редакції щонайкращі побажання, одне з яких і таке: «Не сійте ворожнечі між людьми, не діліть України» (І. Кузів, пенсіонер-шахтар з Донеччини). Дякуємо вам, дорогі читачі, за поздоровлення і теплі побажання, а також за високе довір'я, яке ви нам виявляєте. «Наша надія тільки на газету «Голос України», найавторитетніший друкований орган на Україні, з допомогою якого депутати Верховної Ради УРСР, вчені можуть щось змінити на краще» (С. Слюсар з Кам'янця-Подільського). «Велика вдячність вам за бойовий дух, за барвисту мову, за широчінь тематики. От тільки виникло ускладнення, з чого тепер починати: з «Голосу України» чи з «Аргументов и фактов»? Звісно, це явне перебільшення М. Потопальського з Житомирщини, хоч Б. Настусенко з Коломиї нам бажає саме 23-мільйонного тиражу, скільки зараз має загальновідомий тижневик.

Які ж надії плекають читачі, даючи значно завищену оцінку нашій роботі, про що вони хотіли б прочитати і яку інформацію отримати зі сторінок газети? Пропозицій дуже багато, і, ясна річ, всіх не перелічити. Назву, бодай, ті, котрі, на мій погляд, найбільш важливі. «Передплатники «ГУ» змушені додатково купувати інші газети, щоб дізнатися про події в світі, у західних областях республіки, в Криму, Прибалтиці, Молдові, Закавказзі, Росії». (О. Цикалюк з Ульянівки Кіровоградської області). Дійсно, цим редакція поки що хибує, відстає від інших видань. Будемо виправлятись, але хотілося б зауважити, що про все в одній газеті ніде не прочитати. Немає такої газети.

«Треба не залишати поза увагою й значної частини українців, котрі проживають за межами УРСР і СРСР» (Ю. Свірко, одинадцятикласник з Одеси).

«Бажано, щоб друкувались матеріали про втілення в життя Декларації про суверенітет України» (С. Слюта з Полтавщини).

«Чекаю на сторінках газети побачити нормативні акти, їх тлумачення і практичні застосування» (І. Куроп'ятник, юрист з Кременчука).

Роздержавленням житла, програмою «Житло-2000», створенням сучасної української економіки, аграрними господарствами, технікою для присадибних ділянок, Земельним кодексом, купонами, історичними, релігійними питаннями цікавляться, наприклад, В. Дудченко з Полтавщини, О. Бренник з Чернівецької області, В. Білогородський з Боярки, П. Чорний з Кіровоградщини, В. Кобзар з Дніпропетровської області та чимало інших читачів.

«Розкажіть про зміст тризуба, що він означає? Надрукуйте «Ще не вмерла Україна» (П. Семенець з Волинської області).

«Просимо надати слова Володимиру Пилипчуку, який би ще раз розповів про свою програму виходу України із кризи» (В. Опанасюк з Вінниці). **Читайте в № 4.**

«Дуже хотілося б на сторінках «ГУ» знайти інформацію про дні місяців, несприятливі за геофізичними чинниками, а також, якщо це можливо, про гороскопи» (Є. Зіневич з Ровенщини).

«Буду радий, якщо запропоноване мною збігатиметься і з вашими намірами — виступити з ідеєю створення бібліотеки Верховної Ради УРСР, не гіршої за бібліотеку конгресу США» (А. Буряк з Тального).

«На півдні України в наш час виступають імперсько-шовіністичні сили проти українського народу. Вони ведуть лік нашій історії, нашому буттю від дня колонізації і поневолення нас царською імперією» (І. Василенко з Макіївки).

Лист з «тяжкими» роздумами про національний біль і тривогу нашу готується до друку.

«Хотілося б порадити редакції «ГУ», аби вона комусь із досить авторитетних лінгвістів республіки замовила матеріал на тему «Мова народних депутатів Верховної Ради УРСР» і надрукувала її на своїх сторінках» (М. Чепурний з Києва).

Матеріал на запропоновану тему редакція вже отримала від кандидата філологічних наук Г. Неділька з Ніжинського педінституту, який буде опубліковано.

«У нашому народі давно побутує думка: кого посправжньому люблять, того доброзичливо й критикують» (М. Чепурний з Києва).

На конкретних прикладах автор пояснює, і цілком слушно, наші мовні невправності. Дійсно, не все у нас гаразд із стилістикою, бувають прикрі огріхи. Певен, уникнути їх нам буде під силу.

«Звернув увагу на дещо незвичну рубрику — «Пуцьвірінки». Як на мій погляд — дещо принизливо» (П. Русін з Чернігівщини).

Ця рубрика задумана як розважально - гумористична, отже, нічого в цьому, на мій погляд, принизливого немає.

«Закон УРСР про міліцію надруковано на 2, 6—8 сторінках. Таке розташування незручне. Закони треба вміщувати на окремих сторінках, щоб їх можна було витягти з газети для користування» (Ю. Оболенський з Слов'янська).

Очевидно, їх, закони, треба вміщувати на сторінках підряд, без розриву, щоб можна було вирізати з газети.

«Читаю і раптом — після четвертої сторінки іде дев'ята. Навіщо так?» (П. Семенець з Волині).

Як на мене, автор репліки має рацію. Та не все від нас залежить. Технологія, що диктує свої умови, треба вдосконалювати.

«Не рекламуйте продукції, якої нема в торговельній мережі або яка має великий попит» (В. Омельченко з Вінниці).

Почекаємо, поки з'явиться в усіх усюдах.

«Море слів — 16 сторінок (і слова не людські), а читати нічого! Все напівпусте. Новини взагалі відсутні. А слова... «загал» (маються на увазі люди (№ 4, стор. 12, 5 рядок зверху). Погано, дуже погано. Не газета, а макулатура. І все ж сподіваюсь дуже на вашу мужність, енергію і здоровий глузд» (В. Г. з Сум).

Ну що скажеш на таке: тенденційний погляд на газету. Як мовиться у пісні знаменитого співака: і все не так, як треба. Не догодили! А що ж до мови, то для того, щоб розуміти, треба її знати (у листі, написаному російською мовою, незнання автором української дається взнаки).

«Візьміть приклад з «Фактов й аргументов»: там стисло, цікаво і повчально» (О. Заверуха з Вінниці).

Така газета нам невідома. Є «Аргументы и факты», у якої вчимося.

«І що мені зовсім не сподобалося — це буква «У» в заголовку» (М. Бахмет з Сєвєродонецька).

Не сподобалась вона і ще декому. Замінимо на підходящу.

«Чому не друкується адреса та телефон редакції? Може, у вас своє уявлення про діалог з читачем?» (Г. Дубінін з Києва).

Адреса друкується, а телефон такий: 441-88-28 (відділ листів).

«У Білій Церкві є газета міської Ради «Громадська думка». «Думка» гостріша за «Голос». Зважте на це» (М. Сидорук).

Зважили.

«Відчувається ускладнення з художниками: надписи на малюнках «Не понял?..», «Служебный вход» свідчать про це.

Тонкий натяк зрозуміли. На роботу у нас прийнято другого художника.

Не обминули увагою наші читачі і самої подачі газетою тижневих програм телепередач, які редакція буде вміщувати на суміжних (таке прохання) сторінках щосуботи (дехто хоче по п'ятницях). Де в кого з передплатників «Голосу України» виникли проблеми щодо її надходження. Найтривожніше становище склалося в Сумах і Конотопському районі (цієї ж області), де, відповідно, І. Патютько (вулиця Лесі Українки, будинок, 4/1, квартира 27) та І. Винченко (поштове відділення Сем'янівка, вулиця Комуністична (написано нерозбірливо), 82) не отримали першого і другого номерів. Читач з Дніпропетровська А. Калюжний повідомляє, що газету в його поштову скриньку кладуть аж на третій день після виходу її в світ. Свого роду рекорд у цій непристойній справі побило Запоріжжя, де, як пише від імені профгрупи В. Ненченко, «Голос України» з Києва доходить на 7—8 день. В Одесі передплатник Г. Бютнер перший номер отримав шостого січня. Усі наведені факти-казуси редакція бере під свій контроль.

На закінчення огляду пошти хочу висловити два прохання до наших читачів. Перше — писати розбірливо (А. Сахно з Білої Церкви бідкається: «Не мав часу переписати»), особливо — свою адресу. Друге — про все писати коротко і ясно (суть, основне), бо інколи в листах йдеться про таке, що й не второпаєш. Усе це кажу з тим, щоб діалог між нами, редакцією та читачами, був простим, без підводних каменів, і зрозумілим обом сторонам. Пишіть. Всього найкращого.

Володимир РУБЧАК.

Ці рядки ніколи не прочитають люди, про яких пишу, бо вони—

ДЕБІЛИ

ВЕЛИКИЙ Луг — оздоровча зона на околиці Запоріжжя. Осторонь піонерських таборів, санаторіїв і баз відпочинку — обнесена парканом новенька двоповерхова споруда. Дім розбитих надій. Офіційна назва — «Дитячий будинок-інтернат» облсоцзабезу. Кращий на Україні. Півтори сотні знедолених хлопчаків. Не кожен з них знає різницю між цифрами, відрізняє синій колір від червоного... Тут живуть дебіли.

У супроводі директора будинку Л. Алова відвідав майже всі групи. Що вражає? Ці діти — наче напівроботи. Запрограмуй, і вони покірно виконають завдання. Не думаючи... До речі, чимало фірм на Заході свідомо набирають таких людей на конвейєр, де їх використовують як додаток до «розумних машин». Вони вигідні, їхні запити мінімальні, вони не страйкують, бо знаходяться поза політикою.

Вузьке чоло, широкі брови, порожнеча в очах, загальмованість, іронічний подив...

— Кілька років тому, — розповідає Леонід Григорович, — відвідав у Чернівцях дитбудинок, де перебувають діти, стан яких на два—три порядки тяжчий від наших. І ось що я побачив: високий, міцний підліток косить траву. Цікавлюся, чому не побоялися дати хворому такий небезпечний інструмент? А він у нас нормальний, відповідають. Уявляєте?.. Підходжу ближче. Так, є в нього логічне мислення, певний запас знань. Таких у звичайних школах — хоч греблю гати, називають їх «педагогічно запущеними». Виявилося — він круглий сирота, записали його сюди **помилково**. Забрав тоді хлопця в Запоріжжя, а через деякий час усиновила його добра жінка. Здобув спеціальність слюсаря, має пристойну зарплату, одружився. Нещодавно провідував мене...

Хлопці потрапляють до Запорізького дитячого будинку-інтернату за направленням обласної медико - педагогічної комісії (МПК). Вони зовсім не однакові. Як свідчать працівники будинку, у переважної більшості вихованців захворювання все ж регресує. Але є й винятки. Ось у старшій групі помітно вирізняється підліток Андрій К., сирота. Усиновити б комусь, але — кому? За рівнем розвитку він значно вище від тутешніх своїх ровесників, але й перевести його до звичайного дитбудинку теж не можна, там він буде «білою вороною».

Переступаючи поріг цього закладу, переступаєш межу болю, горя і страждань. Вихованцям тут зовсім не зле: непогано годують, чисто зодягнені, мають затишні кімнати. Їх навчають обслуговувати себе, вони навіть працюють з картоном — на замовлення місцевої кондитерської фабрики. Тільки батьки їхні не мають радощів. Діти — їх біда і горе.

Бесідуємо з начальником відділу інтернатних і дошкільних закладів облуправління народної освіти О. Сікиринським.

— У школах - інтернатах перебувають діти з інтелектуальними вадами, — розповідає Олександр Миколайович. — Як правило, всі вони здобувають професію швачки, столяра, скотаря, дояра, повертаються в сім'ю, а багато навіть створюють власні родини. В усьому світі такі люди мають свої громадські об'єднання й не почувають себе ущемленими. Система соціальної адаптації нам украй необхідна. Хоча за умов переходу до ринкових відносин деякі раціонально мислячі керівники починають дивитись на наші допоміжні школи-інтернати скоса. Мелітопольські власті, скажімо, ладні хоч завтра закрити інтернат у селі Терпіння, бо ми, бачте, «висимо у них на шиї».

Остання сенсація індустріального Запоріжжя — відкриття в Осипенківському мікрорайоні дитячого садка для дітей-інвалідів, розумово відсталих. Коментувати її, гадаю, нема потреби, бо ж це, безперечно, наслідки екологічного господарювання — влаштування дитсадків, шкіл чи будинків для дітей з інтелектуальними вадами — істинних закладів милосердя. А які ж причини?

Де шукати коріння нової «чуми», що накочується на нас, немов цунамі, а ми?.. Навіть історії хвороби не вивчаємо. Протягом останніх двох десятиріч жодних наукових медичних, психологічних, соціологічних досліджень в обласних закладах для дебілів ніхто не проводив. Закрита інформація.

Проте достеменно відомо, що свого часу в суспільстві формували думку, начебто тільки від алкоголіків, наркоманів народжується розумово відстале потомство. Однак переважна більшість вихованців закладів милосердя — з цілком порядних сімей. Тому поділяємо висновки робочих гіпотез: ураження інтелекту відбувається ще в лоні матері. Погляньмо, що ми п'ємо, яким повітрям дихаємо, який стан психологічного комфорту створюють шкідливі викиди в атмосферу та водойми.

Радіонукліди, надпотужні електромагнітні поля в крупних містах, у тому числі й в Запоріжжі, викиди металургійних і хімічних комбінатів, нітрати та антибіотики у продуктах харчування — ось що забирає здоров'я із здорового тіла.

Як діяти? Гадаємо, щонайперше треба прийняти національну програму збереження генофонду народу, фінансово її забезпечити. Такої думки і директор Республіканського наукового гігієнічного центру А. Сердюк. До того ж, надзвичайні заходи треба було приймати ще десять років тому. **Адже динаміка тривожної статистики очевидна: внаслідок «хворої» екологічної обстановки з початку 70-х років кількість дебілів на Запоріжжі подвоїлася (тепер дві тисячі), відповідно зросла й кількість шкіл - інтернатів; близько тисячі дітей мають діагноз: «олігофренія», себто розумово відсталі, але батьки не погоджуються переводити їх до спецшкіл.** Понад триста хворих на ідіотію перебувають у закладах системи міністерства соціального забезпечення, невідомо скільки — у дитячих відділеннях психлікарень.

Що день майбутній нам готує?

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Запоріжжя.

Мал. Влада Паланова.

Переступаючи поріг цього закладу, переступаєш межу болю, горя і страждань. Де шукати коріння нової «чуми», що накочується на нас немов цунамі, а ми?..

Одна вразлива версія

ДЕФІЦИТ ІМУНІТЕТУ

Чим не предмет для роздумів: наш, що не кажіть, історичний час дехто почав величати істеричним. Натякаючи, очевидно, на те, що вірус політизації набув уже характеру епідемії. А імунітету, природно, нема, бо немає і демократичних традицій.

Одне слово, як кажуть, хотіли води напитися, а потрапили під водоспад. Шукали волі і правди, а опинилися на страшному суді мітингових емоцій. Говорити «без нервів» розучилися. Спілкуємося тільки з металом у голосі.

Мабуть, тиснуть-таки на нерви важкі метали вісімдесят шостого, огрубляють голос, провокують свинцеві слова, що збивають з ніг, а не піднімають на добре діло.

Загартований полеміст зауважить, напевно, що це не зовсім коректне зіставлення. Версія, треба признатися, і справді вразлива. Та не даремно ж наші мудрі предки радили: сідай хоч криво, але говори прямо. Бо й справді завжди корисно знати навіть те, що не хочеться знати.

Скажемо прямо: чорнобильське лихо серйозно перевантажило наш організм, травмувало імунну систему. Закладено, можна сказати, експеримент на нашу фізичну надміцність. Закладено, щоправда, задовго до Чорнобиля. Напевно ще тоді, коли «фабрики димні» надихали музу поетів, а молода і екологічно нерозбірлива науково-технічна революція почала гвалтувати природу. В результаті змією повзли в наше життя шлейфи промислових викидів, летючі феноли, нітрати і пестициди. Відколи ж вирвався джин радіації, екологічний фронт став переднім краєм боротьби за наше виживання.

І все ж стримаймо подих безнадії. Хоча б з міркувань морального здоров'я, оскільки в самому оптимізмі закладено чималу енергію подолання труднощів. Зважимо і на те, що сучасна наука розглядає людський організм як універсальну фармацевтичну фабрику, де неперевершений провізор — наша імунна система — готує надійні ліки для кожної хвороби. І якщо ми навчимося «ремонтувати» цю систему, тобто знімати імунодефіцит, «проектних потужностей фабрики» вистачить на всі наші біди.

Одну з можливостей такого «ремонту» запропонували вчені Відділення сорбції Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР. Давно відомі сорбенти, тобто здатні до поглинання пористі речовини, хіміки навчили працювати «на замовлення». Інакше кажучи, сорбенти можуть тепер вилучати з нашого організму саме радіонукліди, важкі метали, пестициди і особливо небезпечні для нашого здоров'я радіотоксини. При цьому істотно поліпшуються функції печінки і нирок, суттєво активізується імунна система.

Коли життя зводить один з одним ділових людей, здатних відчувати перспективну ідею і перетворити її у конкретну справу, багато що стає можливим. В тому числі і створення Українського державного акціонерного консорціуму «Екосорб», справжніми ентузіастами якого стали керівник згаданого вже Відділення сорбції, член-кореспондент АН УРСР В. В. Стрілко, голова Укрбанку Промбудбанку СРСР, голова правління консорціуму В. П. Матвієнко, генеральний директор консорціуму Ю. М. Сидоренко, начальник відділення госпіталю КДБ І. К. Діденко. Саме в цьому госпіталі і в цьому відділенні проведено значну частину медичних випробувань.

Головна мета консорціуму — розгорнути в стислі строки масове виробництво екосорбентів і виробів на їх основі. Йдеться, зокрема, про створення асортименту спеціалізованих сорбентів, що не тільки виводять з організму токсичні речовини і радіонукліди, а й коригують його мікроелементний склад, а також імунний статус, який передусім і терпить від різних забруднень. Інакше кажучи, пробуджене чекання людей, котрі потребують лікування, треба якнайшвидше підкріпити конкретною і доступною для них продукцією.

ЕКОЛОГІЯ І ЗДОРОВ'Я

«ЕКОСОРБ» І ГЛАСНІСТЬ

Цю мету повністю поділяє видання консорціуму — «Екологія і здоров'я». Недавно відбулося його рекламне представлення (видання на знімку), а ближчим часом до читачів прийде і сама газета, яка тематично об'єднає два напрями оздоровлення людей — лікування сорбентами і рослинами, що мають загальнозміцнюючі, детоксичні та радіопротекторні властивості.

Отже, ставаймо на стежку надії. Прислухаймося до мудрої думки нашого земляка Миколи Михайловича Амосова: «Для здорового життя більше можливостей, ніж обмежень». Всі посилання на складності часу свідчитимуть лише про зовсім інший дефіцит...

Валерій МІНЧЕНКО,
редактор газети «Екологія і здоров'я».

ПЕРСИДСЬКА ЗАТОКА: ВІЙНА!

Операції американських сил проти Іраку проходять «відповідно до плану», заявив президент США Джордж Буш, виступаючи по телебаченню із зверненням до країни. Глава американської адміністрації підкреслив, що держави антиіракської коаліції змушені піти на застосування сили тільки після того, як були вичерпані всі політичні засоби врегулювання кризи.

Буш повідомив, що в операції «Шторм у пустелі» не використовуються частини сухопутних військ. «Навіть у той час, коли літаки багатонаціональних сил завдають ударів по Іраку, я вважаю за краще думати про мир, а не про війну», — сказав Буш. Він заявив, що цілі, які ставлять багатонаціональні сили, визначено цілком ясно — «війська Саддама Хусейна повинні залишити Кувейт, законний уряд цієї країни має бути відновлений, Кувейт повинен бути вільним».

Усі американські і саудівські літаки, які брали участь у першому повітряному нальоті на Ірак, благополучно повернулися на свої бази в Саудівській Аравії. Про це повідомила телекомпанія Сі-ен-ен з Саудівської Аравії, посилаючись на високопоставленого представника саудівського уряду.

За повідомленнями кореспондентів телекомпанії з Багдада, нальоти не завдали видимого руйнування іракській столиці. На думку телекомпанії, це свідчить про те, що удари завдавались головним чином по військових і стратегічних об'єктах за межами міста.

Ірак провів вчора вночі пуск п'яти ракет класу «земля-земля» по території Саудівської Аравії, повідомило агентство МЕНА, посилаючись на американські військові джерела. Одну з них збито в повітряному просторі над столицею країни Ер-Ріядом. У повідомленні відзначається, що пуск ракет було проведено у відповідь на масований удар з повітря по Іраку і Кувейту.

Агентство МЕНА повідомило також, що іракські ППО відкрили «безладний вогонь» і провели залпи зенітних ракетних комплексів по літаках США і Великобританії лише після того, як авіація союзних сил уже завдала удару по об'єктах в Іраку і Кувейті.

Початок бойових дій союзних сил проти Іраку став здійсненням рішень ООН, ісламських і арабських організацій і викликаний необхідністю визволення Кувейту і відновлення законності і порядку в цій братній арабській країні, говориться в заяві офіційного саудівського представника.

(ТАРС).

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 18 та 19 січня на Україні опадів не передбачається. Вітер змінних напрямків, 3—8 метрів за секунду. Температура повітря вдень від 4 градусів морозу до 2 тепла, вночі 4—10 морозу. У північних областях та в Карпатах ...цями 12—14 морозу. ...півдні Криму вдень близько 0, вночі 1—3 градуси морозу.

По Києву та області сьогодні вдень без опадів. Вітер північно-західний, 3—8 метрів за секунду. Температура від 3 градусів морозу до 2 тепла.

Наш прес-клуб

Очима зарубіжних колег

«Під час обговорення у радянському парламенті бюджету на поточний рік між республіками і центром розгорнулася справжня битва, де кожний намагається відстояти власні інтереси, ігноруючи інтереси інших. Росія, приміром, запропонувала відраховувати до загальносоюзного бюджету сміховинно малі суми, Україна і Білорусія вимагають допомоги від центру, прибалтійські республіки роблять вигляд, що вони взагалі тут ні при чому. Парламент кидається між різними фронтами, намагаючись знайти компроміс. Наслідки «бюджетної війни» можуть бути надто серйозними, бо страждатимуть від них перш за все рядові громадяни».

«Хандельсблат» (ФРН)

«Радянсько - американські відносини стоять на порозі нової доби усього лише після трьох років більш-менш нормального періоду. Нова фаза відзначатиметься бездіяльністю, наростанням двостороннього нерозуміння і відсутністю хоч якихось кроків уперед на різноманітних переговорах і в співробітництві загалом...»

«Нью-Йорк Таймс».

«Процеси, що відбуваються в СРСР протягом останніх місяців, можна назвати «консервативною хвилею». Човен Президента в 1990 році один за одним залишили реформатори Комуністичної партії — Яковлєв, Бакатін, Шеварднадзе. Тим самим простежується втілення у дійсність застереження опозиції, згідно з якими найбільш імовірною є не військова диктатура, а поступова «брежнєвізація».

«Непсабатшаг» (Угорщина).

«Західні фірми все ще намагаються вести справи в умовах хаосу, однак ейфорія, викликана тим, що радянська економіка нарешті стала відкритішою, розвіялась... Раніше головною перешкодою була радянська бюрократія. Цієї зими основні труднощі вбачаються у недостачі електроенергії, перебоях у постачанні та страйках. Однак західні компанії продовжують бачити у Радянському Союзі величезний ринок з необмеженими ресурсами, але очікують поки сформується сприятливий діловий клімат...»

«Сі-ен-ен».

«Разом з кризою у Перській затоці в останні дні вимальовуються обриси ще одного конфлікта. В Радянському Союзі відбувається все більша мілітаризація політичної системи, що може призвести країну до громадянської війни. Міністр іноземних справ Шеварднадзе виявився правий — з кожним днем СРСР наближається до диктатури...»

«Франкфуртер альгемайне».

Відтепер — не таємно

ОБІЙШЛОСЯ БЕЗ ДЕФІЦИТУ

Здавалося б, що може бути невиннішим від консервованих сосисок в акуратних банках з яскравою етикеткою «Швабський ковбасний делікатес»? Як повідомляє газета «Франкфуртер альгемайне» штутгартське земельне відомство кримінальної поліції нещодавно конфіскувало велику партію таких банок з барвистими етикетками, в яких було «законсервовано» не сосиски, а... кокаїн.

Поліція встановила, що кокаїн, знайдений в Людвігзбурзі, багато помандрував по світу. Його було виготовлено в Болівії й переправлено повітряним шляхом до Бразилії. Весною 1989-го один з бразільських портів покинула вісімнадцятиметрова парусна яхта. 60-кілограмовий вантаж кокаїну було надійно заховано нижче ватерлінії в тайнику, влаштованому прямо в кілі. Пройшовши води Атлантики, яхта пришвартувалася в затишній бухті Іспанії, а вантаж відправився дорогами Іспанії й Франції в Західну Німеччину. Однак тут у справу втрутився випадок.

Недалеко від західнонімецького містечка Зінгена було затримано 33-річного експедитора торгової фірми, його, між іншим, вже давно пильнували детективи. У нього було виявлено шість кілограмів героїну, п'ять кілограмів гашишу, а також тридцять тисяч марок. До того ж, під час домашнього обшуку було вилучено грошові документи на 150 тисяч швейцарських франків, «липовий» бельгійський закордонний паспорт і автоматичну гвинтівку «вінчестер».

Допит дав гарні наслідки. В поле зору влади потрапило 12 торговців наркотиками: ціла низка з чітко визначеними функціями для всіх її ланок. Однією з таких ланок були й троє братів — власників дискотеки в Людвігзбурзі. На віллі у старшого з них під бетонною підлогою й було виявлено «швабські сосиски» в красивих банках. Брати-дискотечники переховували їх, щоб відправити з часом до Берліну. Операція «Вілла» дала поліції непоганий улов. На подвір'ї будинку було виявлено автомобіль зі схованкою для перевезення наркотиків, а в причепі до нього натасканий на таємне зілля пес винюхав 500 грамів кокаїну. Два з половиною кілограми кокаїну «для місцевих клієнтів» було і в самій дискотеці, так само як і 95 тисяч марок готівкою за реалізований товар.

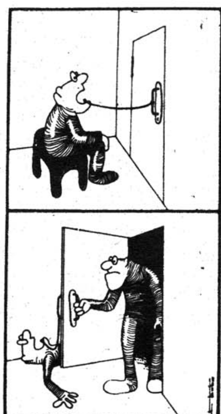
Знайшлася й парусна яхта, яка здійснювала небезпечний перехід через Атлантику. Її власником виявилася невелика поштова фірма з острова Джерсі, яка здала судно в прокат за півтора мільйона марок. І яхта, і 650 тисяч авансу за прокат було конфісковано рішенням прокурора Штутгарта.

Так в даному разі успішно закінчився всього лише один невеликий епізод неоголошеної світової війни з наркобізнесом, що, між іншим, не створило дефіциту з сосисками в Федеративній Республіці Німеччина.

Борис ПАХОМОВ.

Репліка

ПЕСИМІЗМ— ПОНЯТТЯ ВІДНОСНЕ

Навряд чи когось здивує результат вибіркового дослідження громадської думки, що його провів у нашій країні американський інститут Геллапа: лише 18 відсотків опитаних дивляться у майбутнє з оптимізмом, у той час як 64 відсотки населення охопив глибокий песимізм. Однак цікаво, що аналогічні дослідження, проведені у самих Сполучених Штатах, засвідчили: традиційний оптимізм цього разу зрадив і громадянам країни зоряно-смугастого прапора. Зокрема, три чверті опитаних із різних верств населення переконані, що нинішній рік буде важчим і напруженішим за попередній, а умови життя істотно погіршаться. До того ж, передріздвяний розпродаж краму наочно продемонстрував, що американці сьогодні менш охоче викладають гроші, а це теж дає підстави передрікати кризові явища.

Канадці, подібно до своїх сусідів по континенту, завжди відзначались незмінним оптимізмом, а нині теж дивляться у майбутнє досить похмуро. Опитування, яке провів серед жителів країни усе той же інститут Геллапа, цього року зафіксувало своєрідний рекорд песимістичних настроїв. Цікаво, що процентне співвідношення песимістів і оптимістів у Канаді виявилось... майже таке саме, як і у нас: 63 відсотки опитаних вважають, що цей рік буде гіршим від попереднього, і лише 18 — вірять, що кращим.

Звісно, канадцям до наших проблем далеко. 13 тисяч доларів на рік — саме такою сумою доходу урядове агентство «Статистикс Кенеда» визначає межу бідності — це, зрозуміло, не 80 карбованців на місяць. Однак очікування різкого погіршення життя має під собою реальні підстави і, на думку газети «Торонто стар», спричинене зростанням кризових явищ в економіці після семи років відносної стабільності.

Втім наведена статистика — не привід радіти з труднощів заможного сусіда, а зрештою, наочне підтвердження відомої тези, що все у цьому світі відносне...

Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Мал. Сергія БОБОРИКІНА.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник редактора — Леонід Самойленко.

Черговий редактор — Віктор Косарчук

Змінний секретар — Леонід Підлужний

Автор макета — Анатолій Мироничев.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Бригада коректорів: Леся Онищенко, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти — Тетяна Мухіна, Наталія Позняк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Індекс 60955.

Тираж 165.650.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 60 коп.

Зам. 03150121